

Pesmi, ki so natisnjene v pričujoči zbirki, so po kvaliteti večinoma enake pesmim iz prejšnjih avtorjevih knjig, tako da je mogoče iz njih razbrati v bistvu vse značilnejše poteze njegove pesniške osebnosti. Vsebinsko so pesmi odsev miselnega in čustvenega sveta sicer nedvomno iskreno in pristno doživljajočega človeka, ki ga močno preganjata notranja in zunanja stiska, vendarle pa je intenzivnost tega doživljanja razumljiva le v okviru in z vidika splošne človeške psihologije ter ne razodeva nikakih globljih intuitivnih slutenj in dognanj niti v vsebini niti v obliki. Zato v teh pesmih sicer občutimo človeško tragiko, a le v snovi prikaznega življenja, ne pa mogoče v načinu prikazovanja, kar bi edino bilo pesniško in bi moglo ogreti tudi estetsko prebujenega človeka. Toda na prvi pogled je razvidno, da je pesnik v tem oziru mogel oblikovati svoj miselni in čustveni svet samo v okviru lastnega pesniškega talenta. Njegova pesniška prisposoba je miselno določena, podživljena in občezmiselna, zaradi česar more ustreči zlasti bravcu preprostejši estetske izobrazbe in neprevetlih zahtev, kar se tiče pesniške originalnosti. Francè Vodnik

Maurice Baring: Daphne Adeane. Roman. Prevedel Stanko Leben. Založba Modra ptica v Ljubljani. 1931. Strani 416.

Angleški roman, Izrazito angleški roman irskega pisatelja M. Baringa, ki pa se je razgledal tudi po ruski literaturi, kar je v njegovih delih rahlo zaznatno, čeprav se kot pripovednik (mislim biografski roman »C« in »Cat's Cradle«) giblje v ozračju Galsworthyjevega sveta. V njegovih poslednjih delih, katerim moramo tudi prištevati roman »Daphne Adeane« (1926), se očituje vpliv katoličanstva, ki je konvertitu postalo osnovno gibalno njegovih idej. Okolje našega prevoda, v katerem se odigrava »drama življenja, zgrajena iz drobnih stvari«, kjer gre za »komaj opazne malenkosti«, so diplomati, lordi, — svet gornjih desetisoč. Izbrušeni, vzgojeni in tenkočutni ljudje, med katerimi »ni prišlo do nikakih prizorov... v pravem pomenu besede nič — a to je še vse huje«, ljudje, ki si morajo često dokazovati upravičenost svojega bivanja, češ »neko opravilo mora človek imeti. Človek mora nekaj delati.« Življenje jim poteka v zabavah. Jezda-

rijo, ribarijo. Govore tudi o »nepotrebni laži kot nespametni stvari«, imajo družabne dolžnosti in zdaj pa zdaj jih vznemirja »moralna motnja v ozračju«. Pa se zatekajo v dobrodelne prireditve, v sport in predavanja. Izrazito meščanski svet, angleško meščanstvo pa ima bolj kot katerokoli svoje leposlovne glasnike, svoje pritrjevalce. Meščan, ki mu je geslo »moj dom — moja trdnjava«. Obdan je z močno pregrajo navad in spodobnosti. Oborožen s preprosto pa zvesto vodnico-maksimo: »oženiti se, ustaliti se, imeti otroke, najti pot in sredstva za nadaljevanje politične karijere, imeti dom...« In kadar se vselijo v svoj dom, proslave ta praznik v izbrani družbi.

Življenja takih ljudi niso kipeča. Ne izražajo se v sunkovitih vzgonih in vpadih. V eni sami kretnji, v enem pogledu in vzdihu se odigrajo drame na križišču. Na zunaj kakor da se ni nič spremenilo. Počasi se premikajo razvoji dejanj. Šele mnogo pozneje — v gledanju nazaj — opaziš spremembe. Baring je mojsterski glasnik tega meščanskega in še aristokratskega sveta. Prikazuje ga na osebah lordov, odvetnikov, ministrov, poslancev, celo umetnikov, ki so omreženi v tem krogu.

Michael Choyce, član poslanske zbornice, Basil Wake, sloveč odvetnik, zdravnik Francis Green, George Ayton, pisatelj Leo Detrick — vsi v slednji kretnji visoko spodobni civiliziranci, možje okusa in opreznosti pa vendar trudni in boleštni in zdolgočaseni do tiste mere, ko jim postane življenje že docela nezanimivo in neproblematično, komaj še vzprejemljivo v obliki sporta. Tudi vojna jim je neke vrste sport. Družabni obziri in neodpustljive obveznosti, med katere spadajo tudi vse moralne zadeve, so samo še okamenine nekih davnih ognjev. Neki davni ogenj je tudi eros, ki se jih pollašča skoro sanjski in netvoren, kakor odmevi iz starih angleških balad. Pesem iz balad: oživljajoča se podoba zagonetne gospe Daphne. Gledajo njeno sliko in se sprašujejo o njej. »Bila je skrivnostna, toda to je bilo vse. Bila je kakor ptica. Taka je bila kakor vsi ljudje iz tropičnih krajev; čebljala je in bila ljubka. Umrla je od ljubezni...« In mrtva žena izžareva omotičen fluid na trudne begunce življenja. Mnogo jih je ljubilo ta privid, ki mu iščejo žive vtelesitve. Ali je to gospa Fanny, žena Michaela Choy-

cea? Poslanec Michael Choyce živi leta in leta ob njej, pa je ne vidi, ves še plen asociativnih kompleksov, ki v njih sredi stoji prikazen Hyacinthe Wake. Drugi pa odkrijejo v Fanny novo inkarnacijo skrivnostne podobe. Nekaj srebrnega izseva ta mlada žena, ki se niti ne zaveda svoje vsiljene ji vloge. Videti je mirnodušna in brezbrizna, pa nenadoma zažari ko svetloba. »Vse njeno vedenje je spravljal človeka v zadrego.« Premirna se zdi, prehladna. O sebi vzklikne nekoč: »Bojim se, da sem brez morale, brez vesti.« Ali venomer išče, da bi se približala Michaelu, ki ne najde v njej odseva umrle Hyacinthe. Fanny se zave, da je njen zakon mrtev. Iz trpkega spoznanja se vsa predruža. Kakor magnet privlačuje vso okolico. Prepozno se zave Michael svoje žene. Zaman kliče po njej, ona je zanj izgubljena. Vsak hip stoji ta »najlepša in najzanimivejša žena« ob brezdnju požarov in razvratov, ki bi v njih utegnili »poblastniti od ljubezni.« Ob zdravniku F. Greenu se ji razvname davno tleči požar. Odrpati se hoče od moža, ki živi nekje v Franciji na fronti, zapustiti hoče dom, otroke in prošlost, da bi vsa zaživela v »vstajenju mesa«. Ali mrtvi posegajo v življenje: podoba Daphne Adeane. In vse ostane samo »epska tragedija«. Večno samotni in osamljeni, se na križiščih razhajajo: pisatelj Dettrick, Green, G. Aytton. V silni duševni krizi, ki jo preživi Fanny, ona, ki je trdila o sebi, da je »brez vesti«, se zateče k duhovniku, kateremu se izpove, da bi sprosil rešitve. Tuje poslušaj glas o večnih, nenapisanih božjih zakonih žrtve in odpovedi. Tudi tu pokaže svojo iznajdljivost in bistrost. V besedah je hitra kot v dvoboju. Mar je tudi to samo sport? Na dnu vsega je zanj umiranje prividov. In s povratkom moža, ki se vrne iz vojaške bolnice kakor od mrtvih, se tudi ona — žrtvujoč sebe — vrne v red meščanskega življenja. Z izredno sugestivnostjo zna Baring oblikovati prepletanja tako neprijemljivih dejanj in nehanj, ki drse mimo nas z rahlostjo sanjskih peroti, o katerih pa se ne moremo ubraniti vtisa, da so artistična. Ves ta svet, kakor je resničen v svojih izrazih in pojavih, je odmev umirajoče dobe. Analiza dejanja in nehanja razreda, ki je danes samo še okamenina, ne more kljub pisateljevi mojstrski oblikovalnosti vzbuditi vročega zanimanja, pa prav tako tudi delo samo ne odpira

nikakih novih pogledov na življenje in je samo lepo in prijetno čtivo kljub oduševljenim ocenam, s katerimi so nekateri — n. pr. francoski kritiki — pozdravili ta roman.

V Lebnovem prevodu so me osupnile nekatere pogreške kakor: stalna raba »nek« namesto »neki«, stavki kakor »Sybil, ki je bila poročila nekega...«, »obstojal je« (nam. obstajal), »Raphael Lucova pesem«, »bogat na znanju« in podobno. I. Spinčič je dal knjigi zelo okusno opremo.

Miran Jarc

Človečanstvo. Moderne poljske proletarske novele. Poslovenil Tine Debeljak. Ljubljana 1931. Krekova knjižnica. Izdala in založila Delavska založba. Natisnila »Slovenija«. (Reymont, Nekega dne, Bolnik pred hišo; Goetel, Človečanstvo, Ciprijan Čiž; Kaden-Bandrowski — Fr. Vodnik, Raznašalka časopisov, Morcinek, Vera.)

Vse prav, lepo in popolnoma v programu društva, kateremu naj knjiga služi! Zbirki, ki naj tudi slovstveno nekaj pomeni, je pa treba nekoliko več ambicije. »Človečanstvo«, kot je zdaj, učinkuje le kot hudó fragmentirana antologija skopo in slučajno izbranega, v taki meri, da je uvodna prevajalčeva beseda iluzorična, ker ne dokaže z gradivom, kar je reklamno široko razglasila, in ne more prepričati, ker je slovenski prevod površen. Primeri! Udal, zanesenost, predpomlad, živalica, prepaden glas, marčevi dnevi, gosto (?) kašljanje, čuvstvo, ki mu je motalo srce, eksplozija kotla je poparila oči, čevlji so bili v zelo slabem stanju, glas je zavpil, vendarle dosežeta vlaga in hlad telo, od poželjivega (?) napora, zračni pritisk je vrgel ljudi... in jih pritisnil drug k drugemu, i. p., i. p.

Kaj je torej? Ali že izvirnik nima cvetu, da je prevod tako strašno brez vsakega vonja?

Dr. I. P.

Joseph Conrad: Senčna črta. Tiskovna zadruga, 1931. Sodobni roman III. Poslovenil Oton Župančič. Oprema J. Omenhen. Strani 154.

Dvakrat, trikrat omenja Conrad senčno črto v življenju slehernega človeka. Na primer: »Tako hodiš svojo pot... dokler ne